

УКД 796:23/28

СПОРТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ХРИСТІАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ СПОРТОМ З ІНСТИТУЦІЯМИ ЦЕРКВИ

Антон ЛИТВИНЕЦЬ, Ярослав ТИМЧАК

*Львівський державний університет фізичної культури,
Львів, Україна, e-mail: lytvynec@gmail.com*

Анотація. У статті розглянуто значення релігійних організацій для розвитку спорту в багатьох країнах світу. Метою дослідження є розробка й обґрунтування теоретичної моделі взаємодії інституцій християнської церкви з державними і громадськими органами управління спортом в Україні. Запропоновано концепцію співпраці (базові засади функціонування та управлінську структуру) держави і церкви у сфері спортивної діяльності. Базові засади функціонування теоретичної моделі пропонують основоположні компоненти організації діяльності і містять у собі принципи, рівні, напрями та форми співпраці. Управлінська структура теоретичної моделі передбачає утворення управлінських ланок у структурі органів виконавчої влади держави і церкви та пропонує оптимальні варіанти їх взаємодії.

Ключові слова: релігійні організації, церква, держава, спортивна діяльність, теоретична модель взаємодії, засади функціонування, управлінська структура.

СПОРТИВНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ХРИСТИАНСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ В УКРАИНЕ: ПРОБЛЕМА ВЗАИМОДЕЙ- СТВИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ УПРАВЛЕНИЯ СПОРТОМ С ИНСТИТУТАМИ ЦЕРКВИ

Антон ЛИТВИНЕЦ, Ярослав ТИМЧАК

*Львовский государственный университет
физической культуры, г. Львов, Украина,
e-mail: lytvynec@gmail.com*

Аннотация. В статье рассмотрено значение религиозных организаций для развития спорта во многих странах мира. Целью исследования является разработка и обоснование теоретической модели взаимодействия институтов христианской церкви с государственными и общественными органами управления спортом в Украине. Предложена концепция сотрудничества (базовые принципы функционирования и управленческую структуру) государства и церкви в сфере спортивной деятельности. Базовые принципы функционирования теоретической модели предлагают основополагающие компоненты организации деятельности и включают в себя принципы, уровни, направления и формы сотрудничества. Управленческая структура теоретической модели предусматривает создание управленческих звеньев в структуре органов исполнительной власти государства и церкви и предлагает оптимальные варианты их взаимодействия.

Ключевые слова: религиозные организации, церковь, государство, спортивная деятельность, теоретическая модель взаимодействия, принципы функционирования, управленческая структура.

SPORTS ACTIVITIES CHRISTIAN ORGANISATIONS TO UKRAINE: THE PROBLEM OF INTERACTION OF PUBLIC ADMINISTRATION INSTITUTIONS SPORTS WITH CHURCH

Anton LYTVYNETS, Jaroslav TYMCHAK

*Lviv State University of Physical Culture,
Lviv, Ukraine, e-mail: lytvynec@gmail.com*

Abstract. In the article the importance of religious organizations for the development of sport in many countries. The study is the development and study of theoretical models of interaction between institutions of the Christian church from state and public sports authorities in Ukraine. The concept of cooperation (basic principles of operation and management structure) of church and state in sporting activities. Basic principles of operation Theoretical models offer basic components of the organization and include the principles level, directions and forms of cooperation. The management structure of the theoretical model involves the formation of administrative units in the structure of executive power of the state and the church offers the best options for their interaction.

Keywords: religious organizations, church, state, sports activity, theoretical models of interaction, principles of operation, management structure.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомим компонентом і чинником розвитку сучасного спорту у світі є спортивна діяльність релігійних організацій. Комплексні спортивні змагання християнських та інших релігійних спортивних

організацій, що проводяться сьогодні на міжнародному рівні, позначаються в теорії спорту як ігри релігійної приналежності. Історично (за часом започаткування) і за масштабами своєї діяльності спортивна діяльність християнських організацій є на сьогодні найпотужнішою складовою релігійного спорту [9].

Внесок християнських громад та інституцій у справу розвитку спорту (залучення молоді до парафіяльних спортивних секцій чи клубів, проведення різного рівня змагань, облаштування й побудова спортивної інфраструктури, підготовка кваліфікованих фахівців тощо) у багатьох країнах світу є настільки потужним, що співвідноситься, або навіть переважає зусилля у цьому напрямі світських організацій як громадських, так і державних.

Досвід розвинених країн світу вказує, що розвиток будь-якої сфери діяльності, зокрема і спорту, є успішним, коли до неї залучається багато громадських інституцій та організацій, зокрема і релігійних. Саме тому в таких європейських країнах як Австрія, Італія, Німеччина, Польща, Франція, Швейцарія, а також США упродовж майже усього ХХ ст. спостерігалася співпраця між світськими та релігійними (у цьому випадку християнськими) спортивними організаціями, яку підтримується державою [6, 9, 11, 15].

Приклад сусідньої Польщі вказує, що сегмент спорту релігійної приналежності може суттєво доповнювати наявні в державі світські, громадські та державні форми [10].

Перший досвід спортивної діяльності християнської церкви в Україні, переважно в Галичині, був у 20-х, 30-х роках минулого століття. Гімнастично-руханкові молодіжні організації “Сокіл” і “Пласт”, а згодом (1935) і КАУМ “Орли”, які популяризували спорт, усебічно підтримувала Українська греко-католицька церква на чолі з митрополитом Андреем Шептицьким. Удруге така можливість з’явилася лише після розпаду СРСР, у 90-х роках ХХ століття. До того часу не лише така діяльність церкви, а й сама християнська церква практично перебувала під забороною.

Першими сучасними християнськими організаціями в Україні, що запровадили спорт як окремий напрям своєї діяльності, стали “Альфа і Омега” (1991), “Асоціація молодих християн” (1992), “Надія людям” (1993), “Молодь за Христа” (1995), “Атлети в дії” (1990-ті рр.) та інші. Утворюючи парафіяльні спортивні гуртки та клуби, застосовуючи доступні й популярні серед молоді ігрові види спорту (футбол, волейбол, баскетбол, настільний теніс, шахи й інші), організовуючи «внутрішні» і відкриті парафіяльні змагання, християнська церква напружувала перший, необхідний для успішного ведення цієї справи досвід [11].

На початку ХХІ ст. християнські спортивні організації з України почали брати участь у міжнародних змаганнях, зокрема чемпіонатах Європи з міні-футболу серед священиків, Європейських першостях Асоціації молодих християн, Всесвітніх іграх салезіан, Міжнародній парафії дітей та молоді, Лютеранських євангельських олімпіадах тощо [11, 13]. Таким чином, в Україні вже є спроби налагодження спортивної діяльності християнськими організаціями, передусім Українською греко-католицькою церквою та протестантськими організаціями, однак до тепер церква намагається провадити спортивну діяльність серед вірян і молоді швидше «стихійно» і в односторонньому порядку. Відповідні органи місцевої влади в кращому випадку поінформовані про таку діяльність церкви і декларують підтримку, але цього не достатньо.

Закон України “Про фізичну культуру і спорт” передбачає можливість співпраці державних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з іншими організаціями “фізкультурно-спортивної спрямованості”. Проте сьогодні між державою та церквою у Україні у напрямі розвитку спорту спостерігаються лише спорадичні поодинокі контакти (проведення представниками органів державної влади ЛОДА та церковних єпархій низки християнських церков круглих столів (2000 р., 2006 р., тема “Співпраця фізкультурних і християнських організацій у вихованні молоді”). На сьогодні немає дієвих та обґрунтованих механізмів чи програм співробітництва в різних сферах з метою реалізації можливих спільних ініціатив та проектів, зокрема в спектрі духовного та фізичного виховання молоді.

Беручи до уваги складну соціально-економічну ситуацію, яка сьогодні склалася в Україні, усвідомлення потреби реформування і “роздержавлення” сфери спорту, надання їй більшого громадського характеру, залучення можливостей церкви до діяльності у сфері спорту може дати для розвитку галузі значні позитивні результати, що стануть взаємовигідними обом сторонам як державі, так і церкві. Християнська церква, маючи великий вплив на молодь та суспільство загалом, а також матеріальні ресурси, може сприяти ефективнішому розвитку спорту в нашій країні. Тому, на наш погляд, сектор релігійного спорту в Україні слід максимально розширити та заохочувати його розвиток. Для цього є потреба в обґрунтуванні механізму ефективного партнерства державних органів управління спортом та керівних ланок громадських і християнських спортивних організацій. З метою створення відповідних передумов для налагодження спортивної діяльності християнських організацій в Україні треба, на нашу думку, запропонувати модель взаємодії органів управління спортом з відповідними інституціями церкви, яка б передбачала принципи, рівні, форми й напрями можливої співпраці. Обґрунтування і представлення структури й механізму функціонування цієї моделі співпраці сприятиме створенню умов для розвитку партнерської діяльності та налагодженні постійної ефективної взаємодії тих і інших інституцій. Така теоретична модель при зацікавленні з боку держави могла б бути покладена в основу розробки спеціальної державної програми щодо налагодження співпраці між церквою та державою у справі розвитку спорту в Україні.

Цілеспрямована діяльність у напрямі розвитку спорту християнськими організаціями у світі викликала значне зацікавлення цією проблематикою зарубіжних та вітчизняних науковців [4, 6, 8, 13, 15, 16]. Однак доводиться констатувати, що наукових досліджень з проблем вивчення взаємодії та співпраці інституцій християнської церкви з громадськими та державними органами управління спортом як в Україні, так і за кордоном не виявлено, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Метою нашого дослідження є обґрунтувати основу функціонування і розробити структуру теоретичної моделі взаємодії інституцій християнської церкви з державними і громадськими органами управління спортом в Україні.

Методи та організація дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення дослідницьких завдань було використано взаємодоповнювальні методи: теоретичний аналіз та узагальнення літератури; теоретичну інтерпретацію; моделювання.

Результати досліджень та їх обговорення. На основі вивчення особливостей функціонування християнського спортивного руху в таких країнах світу, як Англія, Австрія, Італія, Німеччина, Польща, Швейцарія, Франція, а також США [6, 8, 9, 11, 15] та узагальнення досвіду взаємодії держави і церкви в питаннях розвитку спорту в Польщі та Білорусії [1, 10], ми пропонуємо розробити теоретичну модель взаємодії керівних ланок християнських спортивних організацій з громадськими і державними органами управління спортом в Україні.

Аналіз літератури [1, 6, 9, 10, 15 ін.] дав можливість виявити основні форми, напрями, зміст, принципи й рівні функціонування християнських спортивних організацій у різних країнах світу та особливості вибудовування взаємодії, організаційні ланки сегментів релігійних і світських інституцій спорту, управлінських структур держави й церкви, які ми хочемо взяти за основу розробки теоретичної моделі для застосування в Україні.

Ураховуючи цей досвід, теоретична модель суб'єктів взаємодії яку ми пропонуємо, має бути представлена на двох ключових складових рівнях:

- рівень А: “Базові засади функціонування”;
- рівень Б: “Управлінська структура”.

Перша дасть можливість закласти і висвітлити загальні “механізми” функціонування теоретичної моделі. Друга допоможе запропонувати можливі варіанти утворення управлінських ланок та їх взаємодії.

З практичного боку застосування такої теоретичної моделі співпраці має на меті створити сприятливі передумови для запровадження системи взаємовідносин “християнські

спортивні організації – громадські та державні органи управління спортом”, об’єднувальним фактором взаємодії котрих є власне спортивна діяльність. Створення таких передумов сприятиме налагодженню регламентованих партнерських відносин і зможе надати поштовх для започаткування подальшої сталої спільної діяльності.

Суб’єкти теоретичної моделі взаємодії християнських, державних та громадських інституцій:

- управлінські ланки різних рівнів державних органів управління сферою спорту;
- управлінські ланки різних рівнів церкви, до компетенції яких належить робота з молоддю і спортивна діяльність;
- управлінські ланки інших світських громадських спортивних організацій.

Передбачається, що співпраця цих суб’єктів зможе набувати різних форм і здійснюватися за допомогою різних механізмів, залежно від контексту, у якому відбуватиметься конкретна взаємодія.

Згідно з першим рівнем (“базові засади функціонування”), потрібно визначити комплекс найнеобхідніших функціональних компонентів, які регламентуватимуть і спрямовуватимуть діяльність суб’єктів взаємодії. Як ми вже зазначали вище, найчастіше до них належать принципи, рівні, напрями і форми співпраці. Тому в основу базових засад функціонування слід закласти, передусім, принципи взаємодії. На наш погляд, до них треба зарахувати ті, що забезпечують успішну діяльність у системі “громадські організації – держава” у розвинених демократичних країнах, зокрема принципи партнерства, відповідальності, активності, варіативності і невтручання. Сутність кожного з них загалом полягає в такому:

- принцип партнерства передбачає налагодження конструктивної взаємодії між управлінськими ланками держави та іншими світськими спортивними громадськими організаціями з керівними ланками християнських спортивних організацій для вирішення тих чи інших питань на засадах рівноправної участі й демократичності прийняття рішень;
- принцип відповідальності – діяльність, що здійснюється в напрямі суспільних інтересів, потребує від суб’єктів взаємодії відкритості, відповідальності, готовності надавати звіт про цю діяльність у її різних аспектах;
- принцип активності – керівні чи представницькі ланки християнських спортивних організацій є не як пасивні суб’єкти, а безпосередньо зацікавлені сторони, які мають право брати участь у процесі прийняття та реалізації певних рішень на всіх його етапах – від початкових стадій обговорення доцільності їх прийняття до власне реалізації;
- принцип варіативності передбачає використання різноманітних форм і засобів реалізації спортивної діяльності християнськими організаціями в Україні і спрямований на забезпечення максимально можливого ступеня диференціації та індивідуалізації цього процесу;
- принцип невтручання – згідно з ним, суб’єктам взаємодії заборонено втручатися у справи внутрішньої компетенції кожної зі сторін, зокрема, управлінським ланкам держави – у діяльність керівних ланок християнських спортивних організацій і навпаки, окрім випадків, передбачених спільними угодами.

Наступним компонентом базових засад функціонування пропонованої авторської теоретичної моделі є рівні взаємодії. Ми передбачаємо три основні можливі рівні взаємодії, зокрема:

- місцевий (парафіяльний);
- регіональний (територіальний, єпархіальний);
- національний (всеукраїнський, архиєпархіальний).

Державні органи управління виконавчої влади галузі “Фізичне виховання, спорт і здоров’я людини” в Україні, як правило, представлені такими управлінськими структурами, як відділи, комітети, управління, департаменти фізичного виховання і спорту на місцевому (управлінські ланки районних/міських державних адміністрацій), регіональному (управлінські ланки обласних державних адміністрацій) та національному (міністерство чи профільний комітет при Кабінеті міністрів України) рівнях.

Управлінськими ланками громадських спортивних організацій в Україні, що здійснюють свою діяльність на регіональному та національному рівнях (Національний олімпійський комітет, федерації з окремих видів спорту, ЦФЗН “Спорт для всіх” та ін.), є виконавчі комітети регіональних відділень та центральні виконкоми, президії тощо.

Християнські спортивні організації в Україні представлені власними управлінськими структурами, які підпорядковуються чи координують свою діяльність з керівними органами церкви відповідної конфесії.

Слід зауважити, що форми організації управління в межах різних конфесій християнської церкви можуть відрізнятися. Існує єпископальна, конгрегаційна та пресвітеріанська форми.

Єпископальна форма (католицизм, православ'я) заснована на проводі та авторитеті єпископів (митрополитів), їх першості щодо вирішення будь-яких питань церкви. Єпископи підпорядковуються лише голові церкви – патріарху, католикоосу.

Конгрегаціоналістська форма (протестантизм) заснована на самоврядності і незалежності кожного церковного приходу від будь-яких вищих ієрархічно священнослужителів чи релігійних організацій.

Пресвітеріанська форма (протестантизм) заснована на авторитеті й наданні владних повноважень обраним колегіальним органам (пресвітеріям, синодам, генеральним асамблеям).

Попри конфесійну специфіку, управління справами церкви в межах держави, на наш погляд, доцільно теж здійснювати на трьох рівнях: місцевому (парафія), регіональному (єпархія, дієцезія) і національному (митрополія, архієпархія). Це відповідає ієрархічній побудові структур виконавчої влади в більшості країн світу.

На сьогодні в Україні питаннями спорту відають відділи/сектори чи відповідальні за роботу з молоддю при окремих церковних єпархіях (для прикладу Львівська єпархія Української греко-католицької церкви), тобто на регіональному рівні.

Наступним компонентом базових засад функціонування запропонованої теоретичної моделі є основні напрями взаємодії та можливі практичні форми співпраці, які з них випливають.

На нашу думку, у площині співпраці з розвитку і популяризації спорту між вказаними суб'єктами в Україні слід, передусім, запропонувати такі напрями як оздоровчо-рекреаційний, спортивний та інформаційно-просвітницький.

Оздоровчо-рекреаційний напрям передбачає запровадження спеціально організованих форм дозвілля дітей, молоді та дорослих, у межах яких реалізовуватимуться завдання надання оптимального рівня рухової активності, активного відпочинку та тілесного й духовного оздоровлення. Сюди віднесемо рекреаційну та оздоровчу діяльність.

Рекреаційна діяльність:

- організація дозвілля зі значним ступенем рухової активності та активного відпочинку (прогулянки, мандрівки, екскурсії, прощі, рухливі та спортивні ігри тощо).

Оздоровча діяльність:

- організація оздоровчих таборів у спеціальній рекреаційній зоні чи особливих (за сакральним змістом) місцях;

- використання природних засобів загартування (сонячні й повітряні ванни, купання в природних водоймах тощо);

- організація реколекцій тощо.

Спортивний напрям передбачає налагодження власне спортивної діяльності, змістом якої насамперед стане організаційна, змагальна та комунікативна діяльність.

Організаційна діяльність:

- створення окремих спортивних осередків (гуртків, секцій, клубів) при церковних парафіях;

- створення координувального органу управління діяльністю цих осередків;

- залучення чи створення спортивної інфраструктури;

- організація спортивно-оздоровчих та спортивно-тренувальних дитячих таборів.

Змагальна діяльність:

- культивування видів спорту;
- організація і проведення різного рівня спортивних змагань – від парафіяльних до всеукраїнських.

Комунікативна діяльність:

- співпраця зі світськими (громадськими, державними) спортивними організаціями в напрямі створення, залучення і використання матеріально-технічної бази для занять спортом;
- міжнародна співпраця в контексті вивчення організаційно-методичного досвіду розгортання спортивної діяльності, організація змагань міжнародного рівня, спортивних форумів, акцій, презентацій тощо.

Інформаційно-просвітницький напрям передбачає популяризацію занять спортом у християнській спільноті, висвітлення “внутрішніх” подій та заходів, пропагування здорового способу життя тощо. Змістом діяльності цього напрямку стане, передусім, видавнича та медіа-діяльність.

Медіа-діяльність:

- надання публічності (оприлюднення) у суспільних засобах інформації в різних формах (статті, фотоматеріали, прес-конференції, брифінги, радіо і телепередачі тощо) задумам, планам, проектам, подіям чи результатам спортивної діяльності;
- створення і розміщення (оприлюднення) форм (білборди, фільми, фото презентації, виставки, експозиції) позитивної соціальної зовнішньої реклами здорового, духовного і фізичного, способу життя;
- ініціювання й організація публічних зустрічей, обговорень з актуальних проблем спорту, фізичної активності і здоров'я дітей, молоді та дорослих;
- використання можливостей сучасного інтернет-простору (створення сайту для розміщення відповідних інформаційних матеріалів: організація доступу до електронних видань тощо).

Видавнича діяльність:

- видання та поширення спеціальної літератури, інформаційних та методичних матеріалів, просвітницьких збірок, буклетів, листівок тощо.

Отже, перший рівень теоретичної моделі суб'єктів взаємодії “базові засади функціонування” схематично можемо подати таким чином (рис. 1).

Для забезпечення організаційної можливості цієї співпраці на практиці, згідно з другим рівнем (площини) пропонуваної теоретичної моделі взаємодії, є необхідним створення управлінської структури, а саме: утворення відповідних управлінських структурних ланок, що відповідатимуть за цей напрям діяльності в органах виконавчої влади і церкви.

На наш погляд, рівень “управлінська структура” теоретичної моделі суб'єктів взаємодії має передбачати утворення у відповідних виконавчих органах держави і церкви таких управлінських ланок:

- підрозділу (відділу, департаменту, призначення відповідальної особи) з питань спорту релігійних організацій при управліннях з питань фізичного виховання і спорту, релігії, молоді тощо;
- підрозділу (відділу, департаменту, призначення відповідальної особи) з питань спортивної діяльності при відповідному органі з питань роботи з молоддю церкви;
- спільного координаційного органу (комісія, рада), у який увійдуть уповноважені представники суб'єктів взаємодії, влади й церкви.

Є можливим декілька варіантів функціонування рівня “управлінська структура” пропонуваної теоретичної моделі:

- перший, при якому утворюються і взаємодіють лише підрозділи при органах виконавчої влади держави і церкви;
- другий, при якому утворюється лише спільний координаційний орган взаємодії;
- третій, при якому утворюються і діють усі три структурні елементи моделі.

Рис. 1. Теоретична модель взаємодії християнських спортивних організацій з державними і громадськими органами управління спортом в Україні. Рівень А: “Базові засади функціонування”

Передбачається, що успішна взаємодія є можливою при реалізації будь-якого з цих варіантів, однак третій, як найбільш повний, вважаємо оптимальним механізмом реалізації цієї моделі в Україні.

Отже, другий рівень теоретичної моделі суб’єктів взаємодії “управлінська структура” можемо подати схематично (рис. 2).

Послідовність утворення управлінських ланок теоретичної моделі на практиці може бути різною (довільною), впливати з можливості, необхідності й реалізовуватися поступово. Це питання належить до компетенції суб’єктів взаємодії. Для прикладу, спочатку може бути реалізованим другий варіант, при якому утворюється лише спільний координаційний орган взаємодії, у який увійдуть повноважені представники відповідних управлінських ланок держави і церкви. Компетенція, персональний склад, функціональні обов’язки членів та порядок роботи координаційного органу визначатимуться за погодженням сторін.

Розпочати реалізацію першого варіанта можна з призначення відповідальних за напрям діяльності з осіб вже наявного штату відповідного управління, а згодом, при розгортанні діяльності, утворити окремий підрозділ.

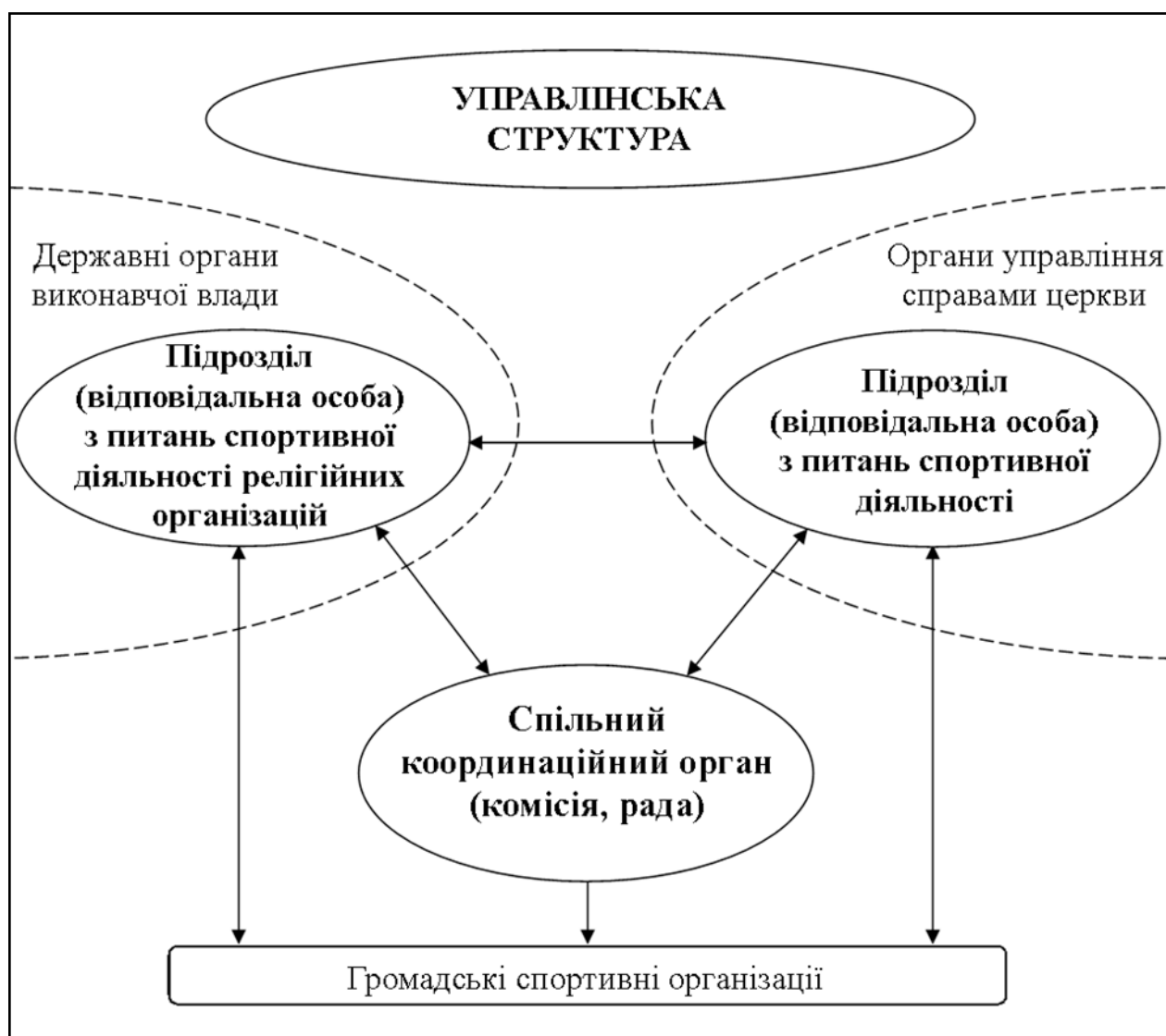

Рис. 2. Теоретична модель взаємодії християнських спортивних організацій з державними і громадськими органами управління спортом в Україні.

Рівень Б: «Управлінська структура»

Реалізація третього варіанта, очевидно, стане можливою в тривалому процесі розгортання діяльності, коли стануть очевидними позитивні результати співпраці.

Вказані ланки управлінської структури теоретичної моделі мають забезпечити сталу комунікацію та стратегічне й оперативне управління діяльністю з реалізації програм співпраці суб'єктів взаємодії.

До переліку покладених на них обов'язків, передусім, належатимуть такі:

- здійснювати обмін інформацією про плани та діяльність кожної зі сторін;
- розробляти й реалізовувати спільні поточні й перспективні плани роботи із зазначенням конкретних заходів, термінів їх проведення, відповідальних та здійснення організаційного, фінансового, матеріально-технічного й кадрового забезпечення співробітництва.

У процесі налагодження співпраці може виникнути необхідність розробки і затвердження суб'єктами взаємодії нормативно-правової бази, яка регулюватиме зміст та форми партнерської діяльності. Сторони зможуть укладати додаткові угоди, розробляти програми, створювати тимчасові робочі групи та комісії.

Таким чином, запропонована авторами теоретична модель взаємодії християнських спортивних організацій з державними і громадськими органами управління спортом в Україні представляє основи функціонування і управлінську структуру налагодження співпраці між державою і церквою в контексті спортивної діяльності. Розробка на її ос-

нові спеціальної державної програми співпраці і реалізація її на практиці зможе суттєво вплинути на процес розвитку спорту релігійної приналежності в Україні та налагодження комунікації між інституціями релігійного і світського спорту, а також сприятиме об'єднанню зусиль держави і церкви в ділянці пропагування здорового способу життя та залучення молоді до занять спортом.

Висновки:

1. У зв'язку з неодноразовими прецедентами зацікавлення регіональних виконавчих органів державної влади спортивною діяльністю релігійних організацій в Україні, односторонніми спробами її налагодження християнською церквою, з огляду на складну соціально-економічну ситуацію та спроби реформування і “роздержавлення” сфери спорту та враховуючи позитивний досвід розвитку спорту християнськими організаціями у світі, де сегмент спорту релігійної приналежності суттєво доповнює світські, громадські й державні форми, з метою створення відповідних передумов для налагодження спортивної діяльності християнських організацій в Україні виникає потреба в розробленні теоретичної моделі взаємодії державних органів управління спортом з інституціями християнської церкви, яка могла б бути в основі розробки спеціальної державної програми щодо налагодження співпраці між церквою та державою у справі розвитку галузі спорту в Україні.

2. Беручи до уваги загальні особливості функціонування християнського спортивного руху у світі та досвід взаємодії між державою і церквою у справі розвитку спорту в низці європейських країн, теоретичну модель суб'єктів взаємодії для України ми пропонуємо представити й обґрунтувати на двох ключових складових рівнях:

рівень А: “Базові засади функціонування”;

рівень Б: “Управлінська структура”.

Перший рівень дає можливість закласти і представити концептуальні функціональні засади співпраці суб'єктів взаємодії. Другий рівень – запропонувати й обґрунтувати можливі варіанти утворення управлінських ланок суб'єктів взаємодії.

3. Рівень А теоретичної моделі суб'єктів взаємодії “Базові засади функціонування” має містити в собі такі засадничі компоненти: принципи (партнерства, відповідальності, активності, варіативності, невторчання); рівні (місцевий (парафіяльний), регіональний (територіальний, єпархіальний), національний (всеукраїнський, архиєпархіальний)); напрями та форми співпраці (оздоровчо-рекреаційний (рекреаційна та оздоровча діяльність), спортивний (організаційна, змагальна та комунікативна діяльність), інформаційно-просвітницький (медіа-діяльність, видавнича діяльність)).

4. Рівень Б теоретичної моделі суб'єктів взаємодії “Управлінська структура” має містити такі управлінські ланки відповідних виконавчих органів держави і церкви:

- підрозділ (відділ, департамент, відповідальна особа) з питань спорту релігійних організацій при управліннях з питань фізичного виховання і спорту, релігії, молоді тощо;

- підрозділ (відділ, департамент, відповідальна особа) з питань спортивної діяльності при відповідному органі з питань роботи з молоддю церкви;

- спільний координаційний орган (комісія, рада), у який увійдуть уповноважені представники суб'єктів взаємодії, влади й церкви.

Функціонування і взаємодія цих трьох ланок управлінської структури запропонованої теоретичної моделі, на наш погляд, може стати оптимальним способом і механізмом організації співпраці виконавчих органів держави і церкви з питань налагодження спортивної діяльності релігійних (християнських) організацій в Україні.

Перспективи подальших досліджень. На основі запропонованої теоретичної моделі взаємодії інституцій християнської церкви (християнських спортивних організацій) з державними і громадськими органами управління спортом розробити спеціальну програму розвитку спортивної діяльності релігійних організацій в Україні для можливої реалізації на практиці.

Список літератури

1. Соглашение о сотрудничестве между Министерством спорта и туризма Республики Беларусь и Белорусской Православной Церковью [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://exarchate.by/resource/Dir0009/Dir0015/Dir0442/Page0461.html> (дата обращения: 05.12.14).
2. Батанов О. В. Органи державної влади і місцеве самоврядування в Україні / О. В. Батанов // Органи державної влади України / за ред. В. Ф. Погорілка. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2002. – С. 535–588.
3. Батароев К. Б. Аналогии и модели в познании / К. Б. Батароев. – Новосибирск : Наука, 1981. – 320 с.
4. Герцик М. С. Перспективи співпраці релігійних і спортивних організацій / М. С. Герцик // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні : зб. наук. пр. – Рівне, 2003. – Вип. 3, ч. 1. – С. 24–26.
5. Гриньова М. В. Модель менеджера освіти / М. В. Гриньова, О. Г. Штепа // Підручник для директора. – 2003. – № 7/8. – С. 25–33.
6. Зайдовий П. В. Формування та розвиток протестантського фізкультурно-спортивного руху / П. В. Зайдовий // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2006. – № 2. – С. 22–24.
7. “Про стан і тенденції розвитку релігійної ситуації та державно-церковних відносин в Україні” (Короткий виклад) : інформаційний звіт Державного департаменту у справах релігій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.derzhkomrelig.gov.ua>. (дата перегляду: 10.02.15)
8. Коджаспиров Ю. Г. Физическое воспитание молодых протестантов / Ю. Г. Коджаспиров // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2000. – № 3. – С. 2–12.
9. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Ласло Кун. – М. : Радуга, 1982. – 399 с.
10. Литвинець А. Спортивна діяльність християнських організацій Польщі / Антон Литвинець // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2009. – Вип. 13, т. 1. – С. 173–178.
11. Литвинець А. Спортивна діяльність християн в Україні: сучасний аспект розвитку / Антон Литвинець, Ярослав Тимчак, Іванна Литвинець // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2010. – Вип. 14, т. 1. – С. 182–187.
12. Плотницкий Ю. М. Теоретические и эмпирические модели социальных процессов : учеб. пособие для высш. учеб. завед. / Ю. М. Плотницкий. – М. : Логос, 1998. – 280 с.
13. Сапеляк Я. Спорт і церква: від байдужості до співпраці / Я. Сапеляк // Церква і спорт на шляху до співпраці. – Л., 2003. – С. 19–22.
14. Штофф В. О. Введение в методологию научного познания : учеб. пособие / В. О. Штофф. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1972. – 152 с.
15. Watson N. J. Sport and the christian religion: a systematic review of literature / Nick J. Watson, Andrew Parker. – Cambridge, 2014. – 223 p.
16. White J. B. Sport and christian ethics: towards a theological ethic for sport / John Bentley White. – Edinburgh : University of Edinburgh, 2011. – 399.

Стаття надійшла до редколегії 4.08.2015

Прийнята до друку 8.09.2015

Підписана до друку 28.08.2015